

bücherei. A *hiteshelyi* (516) aligha fordítható *glauwürdig*-gel (802), ami a m. *szarahlíhétó, híttelt érdemlő*. Für die *Erlassung* der Verordnung (695, elég az egyik: Für den *Erlass* vagy Verordnung), statistische *Erhebungen* (695 kétszer, e h. amtliche Zählungen) stb. A 795. l. kísérleti állomás: *station d'essais*, majd: *station expérimentale*, helyesebb: *station d'expérience*.

Valóságos hangyaszorgalomról tanuskodik a Névmutató (827—93) és a szakcsoportok szerint táblázatokba foglalt Szakmutató (895—969): mindkettőben a *-gal jelölt lapszám a németnyelvű szövegre utal. Ez utóbbinak III. csoportja: Filozófia, Pszichológia (907—8), IV. csoportja: Pedagógia, Oktatásügy (908—14). Itt hiányzik az Orsz. Református és az Orsz. Evangélikus Tanáregyesület, az Orsz. Gyermekvédő Liga és a *német* birodalmi reáliskola, amelyet még nagyobb terjedelemben kellett volna felvenni, mint a magyarban, ahol négy sor jutott neki. A német részben nem találtuk meg a Goethe-szobát (82) és a Magyar Goethe-Társaságot (292), továbbá az egyetem német nyelvtudományi intézeteit, illetőleg germán filológiai szemináriumait.

Aki, mint e sorok írója, tapasztalásból tudja, hogy ilyen gyűjteményes munka ezernyi adatának rendszeres feldolgozása mennyi fáradsággal és nehézséggel jár, az talán akadémikuskodásnak beillő megjegyzései ellenére némi illetékességgel megállapíthatja, hogy a *Magyar Minerva* tudományos és gyakorlati tekintetben kiváló alkotás, amelyért tisztelet és elismerés jár ki mindazoknak, akik a mű sikere érdekében szellemileg olyan önzetlenül buzgólkodtak és anyagi támogatással megjelenését biztosították. Azoknak a kishitűeknek, akik folyton sopánkodnak, nem ajánlhatjuk eléggé: forgassák szorgalmasan ezt a szép kötetet, a magyar kultúrának, megszámlálhatatlan értékes adatának duzzadó tárházát, mert akkor szinte észrevétlenül bizodalom fog térti lelkükbe, annak láttára, hogy Magyarország *van*. kf.

Szenes Adolf: A számtan- és algebratanítás vezérkönyve. (A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára. III.) Szeged, 1932. Ára 5 pengő 60 fillér.

A gyakorló polgári iskola tanártestülete hézagpótlónak és igen értékesnek ígérkező módszertani vezérkönyvek sorozatát nyitotta meg e munkával. Hézagpótló lesz e könyvsorozat, mert az egyes tantárgyak középfokú tanításának újabb módszerével eddig nálunk legfeljebb csak egyes rövidebb folyóiratcikkek foglalkoztak; összefoglaló vezérkönyvek hiánya nagyon is érezhető volt. De értékesnek is ígérkeznek e könyvek, mert az arra leghivatottabb szakemberek, a gyakorló polgári iskola tanárai dolgozzák fel bennük módszeresen a polgári iskola tananyagát.

A sorozatnak ezen első könyvéhez, mely a mennyiség-tanítási vezérkönyv első kötete (a második kötet *Kratofil Dezsőtől* „A mértan- és könyvvitel-tanítás vezérkönyve“ címmel a közel jövőben jelenik meg) *Imre Sándor* írt bevezetést. Ez a bevezetés bölcsen mutat rá a módszer helyes értékelésére. A módszer maga még nem az egész pedagógia. A módszer túlbecsülése vagy valamely módszer korlátlan egyoldalú uralma épp olyan hiba, mint a módszer teljes hiánya. Továbbá a módszernek egyéninek kell lennie, de a nevelés egye-

temes elvei alapján kell felépülnie, ami azután az eltérő módszereket is lényeges pontokban egységessé teheti. Ezekben foglalja össze Imre Sándor a múltnak a jövőben is érvényesítendő módszertani tanulságait, és valóban ezen elveket kell szem előtt tartanunk a jelen módszertani könyv értékelésénél is.

Szenes e könyvében a *munkaiskola* módszerét alkalmazza, amely módszernek a mennyiségtan tanítása éppen egyik legkínálkozóbb területe. Kétségtelen, hogy más módszerrel is lehet eredményt elérni, hiszen a ma működő tanárok sem a munkaiskola módszerével tanulták egykor azt, aminek most a tanítására vállalkoznak. Sőt a teljes és eredményes autodidaxis sem ritka eset. Mégis el kell ismernünk, hogy a munkaiskola módszere az eddigi módszereknél jobban megfelel a gyermekek természotes hajlamainak, nagyobb érdeklődést kelt, kevesebb fáradsággal jobban rögzít, az étellel, a gyakorlati alkalmazással szorosabban összefügg. Viszont a munkaiskola módszerének minden előnye mellett is van egy éppen nem jelentéktelen hátránya, tudniillik szélsőséges és egyoldalú alkalmazása esetén nagy idővesztéssel jár, igen lassan halad előre, amit a munkaiskola fanatikusai is kénytelenek elismerni. Már pedig valamely módszernél éppen nem közömbös, hogy mennyi időt igényel, sőt minden módszerrel szemben egyik lényeges követelmény, hogy minél rövidebb idő alatt minél többet nyújtson. Kötött tanterv és adott óraszám mellett tehát csak oly mértékben alkalmazhatjuk a munkaiskola módszerét, amennyire az említett adottságok lehetővé teszik.

Mindezeknek Szenes, mint tapasztalt gyakorlati pedagógus, teljesen tudatában van. Józan mérséklettel alkalmazza a polgári iskola megadott kereteihez a munkaiskola módszerét, kerülve annak szélsőséges egyoldalúságait. Szükség esetén nem vonakodik igénybe venni a kérdve kifejtés vagy a magyarázat módszerét sem (v. ö. 67—8. l.). Könyve érdekes áttekintést nyújt a számtan-tanítás történetéről, módszereiről. Tárgyalja a becslés, mérés, grafikus ábrázolás, az iskolai dolgozatok módszerét és módszeresen feldolgozza a polgári iskolai számtan-tanítás egész anyagát. Tankönyvét nemcsak a polgári iskolai tanárok, hanem a középiskolai tanárok és tanárjelöltek is nagy haszonnal forgathatják. Ez a sikerült kezdet figyelmet kelt és bizalmat ébreszt a sorozat további kötetei iránt is.

Somogyi József.

Dr. Méhes Gyula: Kémiai kísérletek. Vezető a serdültebb tanulóifjúság számára a kémiai kísérletek végrehajtásában. Bpest, 1932. A szerző kiadása. (226 l.)

A szerző hézagpótló és valóban időszerű könyvet adott a magyar serdültebb tanulóifjúság kezébe. Hézagpótló ez a munka, mert megjelenése előtt nem volt a magyar könyvpiacra ifjúságnak való kémiai gyakorlókönyv és időszerű, mert a természettudományok tanításának modern módszere ma már nehezen tudott nélkülözni minden igényt kielégítő kísérleti vezérfonalat, mikor a kémiai jelenségek helyes megfigyelését és értelmezését nemcsak a tanár kísérletei alapján várjuk a tanulótól, hanem legalább részben a saját tevékeny munkájával